

Innst. 130 S

(2014–2015)

Innstilling til Stortinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument 1 (2014–2015)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2013, unntatt kapittelet som gjelder Arbeids- og sosialdepartementet

Til Stortinget

1. Beretning om revisjonen av statsregnskapet og regnskapet for administrasjonen av Svalbard

1.1 Sammendrag

1.1.1 Riksrevisjonens merknader

GENERELLE MERKNADER

I likhet med tidligere år viser årets revisjon gjennomgående god forvaltning. Riksrevisjonen registrer også at forvaltningen i stor grad følger opp innspill som gis underveis i revisjonsløpet. Det er blant annet sett forbedringer i risikostyringen i forvaltningen. Selv om det også i år er merknader til forvaltning av tilskudd, er det Riksrevisjonens inntrykk at det er gjennomført viktige forbedringer på dette området.

Årsregnskapene for underliggende virksomheter holder i all hovedsak god kvalitet. Kun 13 av totalt 215 virksomheter har fått modifisert revisjonsberetning for 2013. Riksrevisjonen har imidlertid registrert at det fortsatt er utfordringer knyttet til valg av finansielt rammeverk.

Hva angår virksomhetenes budsjett disponering, er det en svak nedgang i antallet vesentlige merknader fra Riksrevisjonen – fra 28 for året 2012 til 25 for 2013. I Dokument 1 (2013–2014) pekte Riksrevisjonen på at flere store virksomheter med ansvar for vik-

tige samfunnstjenester og tjenester med stor betydning for brukerne har fått merknader en rekke år på rad. Riksrevisjonen ser alvorlig på at de samme virksomhetene som da ble trukket fram – arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, Politidirektoratet, Jernbaneverket, Statens vegvesen og barne-, ungdoms- og familieetaten – også for 2013 har fått vesentlige merknader.

UKLARHETER OG MANGLENDE SAMORDNING I VALG AV FINANSIELT RAMMEVERK (REGNSKAPSPRINSIPPER MV.)

Statlige virksomheter kan, i samråd med overordnet departement, velge å føre regnskapet etter andre prinsipper enn kontantprinsippet. For virksomheter som velger å føre periodisert regnskap, er det utarbeidet anbefalte statlige regnskapsstandarder (SRS). Virksomhetens regnskapsprinsipper skal være dokumentert og konsistent over tid. Revisjonen for 2013 viser utfordringer knyttet til valg av regnskapsprinsipp (finansielt rammeverk).

For enkelte virksomheter har det finansielle rammeverket blitt endret i løpet av regnskapsåret. Dette har skapt utfordringer både for virksomheten og for revisjonen av de framlagte virksomhetsregnskapene, og har medført at Riksrevisjonen for 2013 blant annet ikke kan uttale seg om regnskapet for Departementenes servicesenter (DSS).

For virksomheter som velger å føre periodisert regnskap, er det anbefalt å følge de statlige regnskapsstandardene. Formålet med en slik standardisering er blant annet å legge til rette for sammenligning av virksomhetene, både innen hvert departementsområde og i staten samlet sett. Årets revisjon har vist at enkelte departementer har lagt til rette for at underliggende virksomheter kan avvike fra enkelte av standardene eller gjøre tilpasninger til dem. En slik prak-

sis er uheldig fordi den hindrer sammenligning av virksomhetene. Praksisen vanskeliggjør også revisjon, fordi det ikke foreligger et akseptabelt finansielt rammeverk som grunnlag for revisjon. For 2013 har dette ført til at Riksrevisjonen har avgitt flere revisjonsberetninger der dette forholdet er omtalt i en presisering. Riksrevisjonen vil følge opp saken overfor Finansdepartementet.

SVAKHETER VED SIKKERHETEN I INFORMASJONSSYSTEMER

Revisjonen for 2013 viser at flere statsetater har vesentlige svakheter ved informasjonssikkerheten, til tross for at tilsvarende svakheter også har vært påpekt tidligere. Riksrevisjonen finner det særlig kritikkverdigg at de ansvarlige departementene ikke har fulgt opp dette og bidratt til å sikre tilstrekkelig informasjonssikkerhet i disse virksomhetene. Flere av virksomhetene forvalter store ikt-systemer og viktige samfunnsverdier. De virksomhetene dette gjelder, er Brønnøysundregistrene, Jernbaneverket, Oljedirektoratet, Fiskeridirektoratet, Forsvaret, Arkivverket og Nasjonalbiblioteket.

I tillegg til de forholdene som er nevnt i Dokument 1, er det avdekket alvorlige svakheter ved tilgang til systemene og sikring av tilhørende infrastruktur i enkelte andre virksomheter. Avdekkede mangler er tatt opp med virksomhetene.

Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet har hatt et særskilt ansvar for å arbeide for en styrket og mer helhetlig tilnærming til informasjonssikkerhet i statsforvaltningen. Riksrevisjonen påpekte allerede ved revisjonen for 2009 at flere oppgaver innen departementets samordningsansvar for informasjonssikkerheten ikke var gjennomført. Til tross for økt avhengighet av ikt, endret risikobilde og økt satsing på ikt-systemer, har departementet fortsatt ikke ferdig en plan for hvordan arbeidet med informasjonssikkerhet i statsforvaltningen skal gjennomføres. Ansvar er nå overført til Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Riksrevisjonen har også merknader til utfordringene som følge av forvaltningens bruk av mobile enheter. Det er viktig at forvaltningen er i forkant og sikrer seg mot uautorisert tilgang. Økende bruk av mobilt utstyr, som smarttelefoner, nettbrett, bærbare pc-er og liknende, gir nye utfordringer for sikring av informasjon og data. Dette gjelder både informasjon som lagres på enhetene og informasjon som kan nå ved bruk av mobilt utstyr.

MANGLER VED GJENNOMFØRING AV FLERE TJENESTER KNYTTET TIL SIKKERHET OG VELFERD

I revisjonen er det avdekket svakheter ved tjenester av stor betydning for sikkerhet, beredskap og velferd. Flere av svakheterne skyldes for dårlig samord-

ning mellom departementer og forvaltningsnivåer. Dette er forhold som Riksrevisjonen har påpekt i flere år.

Sivilforsvaret er den viktigste statlige forsterkningsressursen for nød- og beredskapsstatatene. Årets revisjon viser at Sivilforsvarets operative evne fortsatt er svak som følge av manglende bemanning, øvelse, materiell og personlig utstyr. I tillegg viser revisjonen at det er stor variasjon i hvordan fylkesmennene utarbeider risiko- og sårbarhetsanalyser, og mangel på helhetlig tilnærming i hvordan kritiske punkter i analysen følges opp.

Borgernes trygghet og sikkerhet er også avhengig av at myndighetene aktivt forebygger kriminalitet. Riksrevisjonen påpeker at arbeidet med kriminalitetsforebygging ikke blir utført på en tilstrekkelig systematisk måte. Justis- og beredskapsdepartementet har ikke utarbeidet entydige retningslinjer for hvordan arbeidet skal organiseres, prioriteres og gjennomføres, noe som har ført til store forskjeller politidistriktene imellom. Det er i dag ingen samlet oversikt over antall årsverk og ressurser som blir brukt til kriminalitetsforebygging i politidistriktene, og det er derfor vanskelig for Justis- og beredskapsdepartementet og Politidirektoratet å vurdere hvordan det kriminalitetsforebyggende arbeidet blir utført og prioritert. Heller ikke kontrollen med at privat vaktvirksomhet holder tilstrekkelig kvalitet er god nok. Samtidig viser revisjonen at det ikke legges godt nok til rette for at innsatte i norske fengsler får en ny start etter soning. Utdanning, tiltak mot rusavhengighet og tilbud om arbeid og bolig er viktige forutsetninger for en vellykket tilbakeføring til samfunnet. Manglende støtte og oppfølging gir risiko for at tidligere innsatte begår ny kriminalitet.

Også andre svake grupper er berørt av svikt i forvaltningen. Revisjonen viser at det ikke følges godt nok opp at barnevernsinstitusjonene til enhver tid har nødvendig bemanning og kompetanse. En stor andel flyktninger bosettes ikke innen de fristene som er satt, og det er svakheter i Integrerings- og mangfoldsdirektoratets samarbeid med kommunene, andre sektormyndigheter og fylkesmennene for å øke kapasiteten. Svakheter i tilbud til mennesker i en sårbar situasjon innebærer i første rekke personlige belastninger for dem som er direkte berørt. I tillegg kan mangelfull hjelp og støtte over tid medføre marginalisering av utsatte grupper og øke risikoen for sosiale problemer.

MANGELFULL STYRING AV FLERE STORE PROSJEKTER I FORVALTNINGEN

Svakheter ved planlegging og gjennomføring av store prosjekter i forvaltningen er en velkjent problemstilling og har også vært en gjenganger i Dokument 1. Det er viktig at prosjektene gjennomføres

med forventet kvalitet, til fastsatt tid og innenfor kostnadsrammene, slik at gevinstene av prosjektene oppnås, og at målene på viktige samfunnsområder kan nås som forutsatt. Dette krever god og helhetlig planlegging i forkant, tilstrekkelig kompetanse og nødvendig oppfølging underveis. Det krever også evne og vilje til å stoppe opp underveis – og tidlig nok – og til å treffe beslutninger om endring/terminering dersom dette er nødvendig for at målene skal nås.

Også for 2013 rapporteres det om mangelfull styring og oppfølging av store og viktige prosjekter. Flere av prosjektene har Riksrevisjonen hatt merknader til tidligere. Dette gjelder blant annet moderniseringen av ikt i arbeids- og velferdsetaten og Autosysprosjektet i Statens vegvesen. Statens vegvesen har også betydelige kostnadsoverskridelser for konsulentkontrakter. Videre er det mangler ved styringen av Nasjonalt helseregisterprosjekt. Det er ikke foretatt nødvendige prioriteringer og avklaringer for at kvaliteten i de nasjonale registrene skal bli som forutsatt. Blant annet er resultatrapporteringen for prosjektet for dårlig, og det er ikke sørget for tydelige styringskrav og oppfølging av datakvalitet. Det er også avdekket mangler i forberedelsene til den nye a-ordningen (arbeidsgiveres innrapportering av opplysninger om inntekt og arbeidsforhold til skatteetaten, arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå). Det er blant annet ikke foretatt nødvendig harmonisering av begreper og definisjoner i regelverket på sektoren slik at det er mulig å gjenbruke inntektsopplysninger på tvers av offentlige etaters registre.

Utvikling og innføring av hensiktsmessige ikt-løsninger for arbeids- og velferdsetaten er nødvendig for å realisere intensjonene i Nav-reformen. Planene for første fase i ikt-moderniseringsarbeidet var ikke realistiske. Arbeidet ble avbrutt og re-planlagt for å sikre iverksettelse av uførereformen 1. januar 2015. Det er uklart hvor store midler som har gått tapt, hvilket omfang ikt-moderniseringen vil få og hva det vil koste. Utfasing av uegnede ikt-systemer må trolig utsettes.

Det er Riksrevisjonens vurdering at de betydelige svakhetene i ikt-løsningene er til hinder for at arbeids- og velferdsetaten kan utføre primæroppgaver med tilstrekkelig kvalitet og effektivitet. Mange feil og mangler som Riksrevisjonen har påpekt i de siste årenes Dokument 1, kunne vært unngått eller redusert i omfang med bedre ikt-systemer. Det er foreløpig usikkert om og når moderniseringen vil gi etaten nødvendig grunnlag for kvalitetsforbedringer i saksbehandlingen og oppfølgingen av brukere, slik målet har vært. Arbeidsdepartementets styring har ikke tatt tilstrekkelig hensyn til moderniseringsarbeidets kompleksitet og risiko.

UTFORDRINGER MED FLERE AV FORVALTNINGENS STYRINGS- OG KONTROLLSYSTEMER

Flere av merknadene i Dokument 1 for 2013 gjelder svakheter ved eksisterende systemer for styring og kontroll. Enkelte saker tyder på at det kan være krevende å styre gjennom mange ledd.

Riksrevisjonen har for eksempel vesentlige merknader til forvaltningen og kontrollen av produksjonstilskudd på landbruksområdet. Blant annet opplever kommuneansatte det som ubehagelig å gjennomføre kontroll av tilskuddsmottakerne, fordi det er en nær tilknytning mellom de som kontrollerer og de som kontrolleres. Nærheten til tilskuddsmottakerne medfører også risiko for misligheter. Når kontrollen ikke er effektiv, avdekkes ikke feil i saksbehandlingen og utbetalingen av tilskudd. Departementet har ikke sikret god nok oppfølging av at kontrollordningen fungerer tilfredsstillende.

Det er også avdekket svakheter i styringen av de nasjonale sentrene i grunnopplæringen. Rapporteringen har vært aktivitetsbasert, og måloppnåelse har ikke vært vurdert og målt på en tilstrekkelig systematisk måte. Det er videre kritikkverdig at midler gitt til tilleggsoppdrag ikke har vært tilpasset sentrenes gjennomføringskapasitet.

1.2 Komiteens generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, Gunvor Eldegard og lederen Martin Kolberg, fra Høyre, Erik Skutle og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Kenneth Svendsen og Helge Thorheim, fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, fra Venstre, Abid Q. Raja, fra Sosialistisk Venstreparti, Bård Vegar Solhjell, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til at årets revisjon gjennomgående viser en god forvaltning, og at forvaltningen i stor grad følger opp innspill som gis underveis og viser vilje til forbedringer. Dette viser etter komiteens mening at Riksrevisjonen blir tatt på alvor.

Riksrevisjonen uttaler at det også for 2013 er merknader til forvaltningen av tilskudd, men at den har inntrykk av at det nå er gjennomført viktige forbedringer. Komiteen er svært tilfreds med dette, og viser til at den forrige kontroll- og konstitusjonskomiteen foretok en gjennomgang av departementenes tilskuddsforvaltning og avholdt kontrollhøring om saken, jf. Innst. 47 S (2012–2013) og Stortingets vedtak der Riksrevisjonen ble bedt om å følge opp departementenes tilskuddsforvaltning i sine fremtidige revisjoner.

Komiteen har videre merket seg at årsregnskapene for underliggende virksomheter i all hovedsak

holder god kvalitet, men at det fortsatt er utfordringer knyttet til valg av finansielt rammeverk.

Hva angår virksomhetenes budsjett disponeringer, er det en svak nedgang i antallet vesentlige merknader fra Riksrevisjonen; fra 28 virksomheter som fikk merknader i 2012, til 25 i 2013. Komiteen er imidlertid svært bekymret over at store virksomheter med ansvar for viktige samfunnstjenester, som arbeids- og velferdsetaten, Forsvaret, politiet, Jernbaneverket, Statens vegvesen og barne-, ungdoms- og familieetaten også i 2013 har fått vesentlige merknader.

Også i årets revisjon avdekkes svakheter i informasjonssikkerheten, til tross for at dette har vært påpekt tidligere. Riksrevisjonen finner det særlig kritikkverdig at de ansvarlige departementene ikke har fulgt opp dette. Komiteen slutter seg til dette.

I årets revisjon er det avdekket svakheter ved tjenester av stor betydning for sikkerhet, beredskap og velferd, og at flere av svakheterne skyldes for dårlig samordning mellom departementer og forvaltningsnivåer. Komiteen finner dette særlig bekymringsfullt all den tid 22. juli-kommisjonen pekte på disse svakheterne, og at de på det grunnlag burde vært fulgt opp.

Også for 2013 rapporteres det om mangelfull styring og oppfølging av store og viktige prosjekter. Flere av prosjektene har Riksrevisjonen hatt merknader til tidligere, blant annet moderniseringen av ikt i arbeids- og velferdsetaten.

Komiteen mener det er svært alvorlig at etater og virksomheter med stor betydning for velferden i samfunnet stadig blir gjenstand for kritiske merknader fra Riksrevisjonen. Komiteen vil se nærmere på enkelte av disse og mener en enda sterkere oppfølging fra komiteens side er nødvendig.

Komiteen viser til at det ble avholdt åpen kontrollhøring om forhold under Arbeids- og sosialdepartementet. Høringen fant sted 28. november 2014. Det vises også til at det i etterkant av høringen er blitt sendt brev til arbeids- og sosialministeren med flere oppfølgingsspørsmål. I lys av dette har komiteen valgt å bruke mer tid på dette departementet, og vil legge frem en egen innstilling om Arbeids- og sosialdepartementet på et senere tidspunkt.

Komiteen viser ellers til merknader om hvert av de øvrige departementene.

2. Statsministerens kontor

2.1 Sammendrag

2.1.1 Hovedfunn og utviklingstrekk

Regnskapet for 2013 for Statsministerens kontor viser 344 mill. kroner i utgifter og 19 mill. kroner i inntekter. 10 mill. kroner er overført til neste år.

Statsministerens kontor har én underliggende virksomhet.

Riksrevisjonen har ikke tidligere hatt merknader til Statsministerens kontor og har heller ikke vesentlige merknader for 2013.

2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen heller ikke for 2013 har hatt merknader til Statsministerens kontor, og vil uttrykke tilfredshet med det. Komiteen har ingen øvrige merknader.

3. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet

3.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet viser 51 733 mill. kroner i utgifter og 1 478 mill. kroner i inntekter. 104 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for ti virksomheter. To av disse har fått vesentlige merknader for 2013; barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Bufetat har fått merknader hvert år siden 2009. IMDi har ikke fått merknader i årene 2009–2012.

Bufetat har de senere årene arbeidet systematisk med forbedringer på viktige områder, men har fremdeles utfordringer med etterlevelse av kvalitet i tjenestetilbudet. Det er en forutsetning for å kunne tilby gode og likeverdige tjenester innen Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets ansvarsområder at det er nært samspill med kommunene og med andre statlige aktører. Revisjon av bosetting av flyktninger under IMDi viser at samspillet med kommunal sektor og andre statlige aktører fortsatt er et av de viktigste forbedringsområdene i departementets styring og oppfølging.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet for 2013:

- Svakheter i Integrerings- og mangfoldsdirektoratets arbeid med bosetting av flyktninger.
- Mangelfull bemanning og kompetanse i barnevernsinstitusjoner.

Riksrevisjonen anbefaler at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- følge opp at IMDi i større grad tilpasser arbeidet med bosetting til utfordringer i den enkelte region og sikrer god samhandling med statlige aktører

- følge opp at Bufetat har systemer for å sikre forsvarlig bemanning og kompetanse i barnevernsinstitusjoner

3.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) har vært en gjenganger blant etatene som har fått vesentlige merknader fra Riksrevisjonen de siste årene. Selv om Bufetat har arbeidet systematisk med forbedringer på viktige områder, har etaten fremdeles utfordringer med bemanningen og kompetansen i barnevernsinstitusjonene. Tilstrekkelig kvalifisert bemanning på de enkelte institusjonene er en forutsetning for at barna får forsvarlig og likeverdig tilbud. Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at Bufetat må iverksette tiltak slik at de får på plass ordninger som sikrer forsvarlig bemanning og kompetanse i barnevernsinstitusjonene.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen har startet en forvaltningsrevisjon av Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker med utgangspunkt i Riksrevisjonens rapportering om lang saksbehandlingstid helt siden 2008.

Komiteen har videre merket seg kritikken fra Riksrevisjonen om at departementet i sin etatsstyring ikke har fulgt godt nok opp Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) arbeid med å sikre tilstrekkelig kapasitet i kommunene for å bosette flyktninger med vedtak om opphold. Antallet flyktninger med oppholdstillatelse som venter på bosetting i kommuner, men som fremdeles bor på mottak, har over flere år økt, til tross for at Stortinget flere ganger har understreket betydningen av at flyktninger skal bosettes raskt.

Riksrevisjonens gjennomgang av bosettingen av flyktninger viser at samarbeidet mellom IMDi og andre statlige aktører som Husbanken, UDI, Nav og fylkesmannen, er fragmentert og lite samordnet. Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at måloppnåelsen kan bli bedre dersom disse samarbeider på tvers av sektorene, og at det må komme på plass mer effektive virkemidler og tiltak.

Tilsvarende gjelder for samspillet mellom kommunal sektor og andre statlige aktører. Revisjon av bosetting av flyktninger under IMDi viser at samspillet mellom kommunal sektor og andre statlige aktører fortsatt er et av de viktigste forbedringsområdene i departementets styring og oppfølging.

Komiteen viser for øvrig til at statsråden har opplyst at departementet vil intensivere styringsdialogen med IMDi for å styrke styringen og oppfølgingen av direktoratet, noe komiteen ser positivt på.

4. Finansdepartementet

4.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Finansdepartementet viser 107 393 mill. kroner i utgifter og 1 070 163 mill. kroner i inntekter. 923 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for seks virksomheter, tre fond og tre selskaper. En av virksomhetene fikk vesentlige merknader for 2013; Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB fikk ikke merknader for perioden 2009–2012.

Riksrevisjonen foretok i 2012–2013 en gjennomgang av *Finansdepartementets forvaltning av Statens pensjonsfond (SPF) vedrørende ansvarlig investeringspraksis*. Dette arbeidet ble avsluttet i oktober 2013, og revisjonen ga ikke grunnlag for vesentlige merknader. Videre har Riksrevisjonen i 2013 gjennomgått de endringene Finansdepartementet i senere tid har foretatt av referanseindeksen for Statens pensjonsfond utland (SPU). Den største delen av risikoen i fondet over tid følger i all hovedsak av utviklingen i referanseindeksene som fastsettes av departementet. Revisjonen i 2013 viser blant annet at det er stor grad av åpenhet om endringene i referanseindeksene for SPU, og endringene framstår for Riksrevisjonen å være i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Riksrevisjonen har tidligere tatt opp forhold på skatteområdet knyttet til internasjonalisering, prioritering av kontrollressurser og likebehandling av skatte- og avgiftspliktige. Departementet har i 2013 stilt ytterligere krav, og det er iverksatt tiltak på områdene. Riksrevisjonen tok i 2012 opp svakheter ved kvaliteten i folkeregisteret. I 2014 blir det nedsatt et statssekretærutvalg under ledelse av Justis- og beredskapsdepartementet som skal se på en helhetlig identitetsforvaltning i Norge. Samordning og tverrdepartemental forankring skal bidra til å sikre bedre kvalitet i folkeregisteret.

Riksrevisjonen har over flere år tatt opp enkelte forhold med Toll- og avgiftsdirektoratet, blant annet at etaten har mange eldre ikt-systemer med manglende grensesnitt og konsolidering av regnskapene. Departementets varslede omorganisering av Toll- og avgiftsetaten og skatteetaten forventes å ville gi effektivitetsgevinst, stordriftsfordeler samt fornying av ikt-løsninger.

Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til Finansdepartementet for 2013.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementet har ansvaret for seks virksomheter, hvorav én har fått vesentlige merknader for 2013; Statistisk sentralbyrå. SSB

har ikke tidligere fått merknader for perioden 2009–2012.

Komiteen er tilfreds med at Riksrevisjonens gjennomgang av Finansdepartementets forvaltning av Statens pensjonsfond vedrørende forsvarlig investeringspraksis ikke ga grunnlag for vesentlige merknader. Videre har komiteen merket seg at endringene departementet har foretatt av referanseindeksen for SPU fremstår for Riksrevisjonen å være i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger.

Komiteen er tilfreds med at departementet har stilt ytterligere krav og iverksatt tiltak for forhold på skatteområdet som Riksrevisjonen tidligere har tatt opp. Komiteen registrerer også at departementet har satt ned et statssekretærutvalg som skal se på en helhetlig identitetsforvaltning, som vil bidra til å rette opp de svakheter ved folkeregisteret som Riksrevisjonen pekte på i fjorårets revisjon.

Komiteen stiller seg avventende til den varslede omorganiseringen av toll- og avgiftsetaten og skatteetaten, og hvorvidt den vil gi stordriftsfordeler og fornying av ikt-løsninger.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

5. Fiskeri- og kystdepartementet

5.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Fiskeri- og kystdepartementet viser 5 226 mill. kroner i utgifter og 1 484 mill. kroner i inntekter. 677 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for fem virksomheter og to selskaper. En av virksomhetene har fått vesentlige merknader for 2013; Fiskeridirektoratet. Direktoratet fikk ikke merknader i årene 2009–2012.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Fiskeri- og kystdepartementet for 2013:

- Svakheter ved informasjonssikkerhet i Fiskeridirektoratet.

Riksrevisjonen anbefaler at Nærings- og fiskeridepartementet vurderer følgende tiltak:

- etablere en tett og regelmessig oppfølging av Fiskeridirektoratets arbeid med informasjonssikkerhet

5.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementet har ansvar for fem virksomheter og to selskaper, hvorav én av virksomhetene har fått vesentlige merknader for 2013; Fiskeridirektoratet.

Komiteen viser til Riksrevisjonens merknad om svakheter ved informasjonssikkerheten i Fiskeri-

direktoratet, og til Riksrevisjonens anbefaling om at departementet må etablere en tett og regelmessig oppfølging av direktoratets arbeid med informasjonssikkerhet. Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

6. Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet

6.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet viser 9 424 mill. kroner i utgifter og 1 563 mill. kroner i inntekter. 497 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for 15 virksomheter, 11 bispedømmeråd og 18 fylkesmannsembeter. Ni av disse har fått vesentlige merknader for 2013; Departementenes service- og sikkerhetsorganisasjon (DSS), Kirkerådet, Opplysningsvesenets fond (OVF), Sametinget og fem fylkesmannsembeter.

OVF fikk merknader også i 2010 og 2012. DSS fikk merknader også i 2009 og 2012.

Riksrevisjonen har i flere år påpekt at Opplysningsvesenets fond (OVF) har hatt svakheter i internkontrollen på ulike forretningsområder. Det er fortsatt vesentlige svakheter ved internkontrollen i OVF, og i tillegg mangler det vesentlig dokumentasjon på flere områder. Riksrevisjonen har i tidligere år også påpekt den komplekse konsernstrukturen. Departementet opplyser at konsernstrukturen vil bli endret, og at dette vil redusere kontrollspennet og lette oppfølgingen.

Ved revisjonen for 2012 fant Riksrevisjonen det kritikkverdig at departementet ikke hadde sørget for at det er etablert en tilstrekkelig intern kontroll for fylkesmannsembetenes håndtering av brukere, brukerrettigheter og ressurskontroll. Revisjonen for 2013 viser at to av fem embeter fortsatt har mangler med hensyn til å etterleve lov om behandling av personopplysninger og tilhørende forskrift, og at flere tiltak som disse embetene skulle iverksette i 2012, ikke er iverksatt. Departementet har gitt Fylkesmannen i Hedmark fullmakt til å pålegge øvrige embeter å følge opp avvik, og bedt embetet om å prioritere informasjonssikkerheten.

Riksrevisjonen har flere ganger tidligere år påpekt svakheter og mangler på anskaffelsesområdet i virksomheter under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Revisjonen for 2013 viste at det blant annet var manglende konkurranse ved flere fylkesmannsembeter og ett bispedømmeråd.

Riksrevisjonen har merket seg at det har vært god framgang i arbeidet med risikostyring ved fylkesmannsembetene, men at det fortsatt gjenstår noe ved enkelte embeter.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet for 2013:

- Manglende gjennomføring av informasjonssikkerhet i statsforvaltningen.
- Manglende fastsettelse av finansielt rammeverk.
- Mangler ved resultatrapporteringen fra fylkesmannsembetene.
- Mangelfull oppfølging av internkontrollen i Opplysningsvesenets fond.

Riksrevisjonen anbefaler at Kommunal- og moderniseringsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- styrke departementets gjennomføringsevne til å forbedre informasjonssikkerheten i statsforvaltningen
- fastsette finansielt rammeverk for Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon og Sametinget
- sikre at fylkesmannsembetenes årsrapportering i større grad bringes i samsvar med kravene til mål- og resultatrapportering

Riksrevisjonen anbefaler at Kulturdepartementet vurderer følgende tiltak:

- sikre en helhetlig gjennomgang av internkontroll og dokumentasjon på alle virksomhetsområder i Opplysningsvesenets fond, og sikre at dette blir implementert og fulgt opp i hele organisasjonen

Riksrevisjonen registrerer at departementet heller ikke i 2014 legger fram en handlingsplan for arbeidet med informasjonssikkerhet i statsforvaltningen, men avventer et utkast fra Difi.

Riksrevisjonen har videre merket seg at tiltaket med forenkling og harmonisering av regelverk for informasjonssikkerhet ikke vil bli fulgt opp i opprinnelig form.

6.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at det daværende Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet hadde ansvar for 15 virksomheter, 11 bispedømmesråd og 18 fylkesmannsembeter. Ni av disse har fått vesentlige merknader for 2013; Departementenes service- og sikkerhetsorganisasjon (DSS), Kirkerådet, Opplysningsvesenets fond (OVF), Sametinget og fem fylkesmannsembeter.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen er kritisk til departementets evne til gjennomføring av informasjonssikkerhet i statsforvaltningen. Komiteen mener det er alvorlig at departementet som har et

særskilt samordningsansvar for informasjonssikkerhet, etter fire år fortsatt ikke har en plan for hvordan arbeidet med å bedre informasjonssikkerheten skal gjennomføres. Videre stiller komiteen seg uforstående til at informasjonsinnhenting om allerede velkjente behov for forenkling og harmonisering av regelverk, stadig gjentas.

Komiteen registrerer at Riksrevisjonen ikke kan uttale seg om regnskapet til DSS for 2013, fordi departementet ikke har ivaretatt styringsansvaret og avklart det finansielle rammeverket for DSS. Likeledes er det heller ikke fastsatt et tilstrekkelig finansielt rammeverk for Sametingets regnskap.

Komiteen har merket seg at OVF, som også i 2010 og 2012 fikk vesentlige merknader, heller ikke i år slipper påpekninger om svak internkontroll, i tillegg til at det mangler vesentlig dokumentasjon på flere områder. Komiteen har videre merket seg at departementet vil endre konsernstrukturen i OVF, og at dette vil redusere kontrollspennet og lette oppfølgingen.

Komiteen viser til at det fortsatt er to fylkesmannsembeter som ikke etterlever lov om behandling av personopplysninger og tilhørende forskrift, og vil understreke viktigheten av at dette følges opp.

Komiteen viser til Riksrevisjonens merknader og anbefalinger til henholdsvis Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kulturdepartementet, og forutsetter at disse følges opp.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

7. Forsvarsdepartementet

7.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Forsvarsdepartementet viser 43 571 mill. kroner i utgifter og 6 349 mill. kroner i inntekter. 3 823 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for fire virksomheter og ett selskap. Forsvaret og Forsvarsbygg har fått vesentlige merknader for 2013.

Forsvaret har fått merknader hvert år siden 2009. Forsvarsbygg fikk merknader for 2009 og 2010.

Riksrevisjonen har i en årrekke avdekket svakheter, feil og mangler ved forvaltningen, spesielt innen Forsvaret. Det vises i denne forbindelse til Dokument 1 for årene 2009, 2010, 2011 og 2012, der brudd på bevilgningsreglementet, avvik innen sektorens materiellforvaltning, anskaffelsesvirksomhet, regnskap og lønn, virksomhetsstyring, utvikling og bruk av ikt-systemer er gjennomgående temaer. Riksrevisjonen viser videre til Dokument 3:9 (2010–2011) Riksrevisjonens undersøkelse av internkontroll i forsvarssektoren. I rapporten ble det pekt på at rammeverket (systemer, rutiner og regelverk) for internkontroll innen forvaltningen etter hvert syntes å være tilfreds-

stillende, men at sektoren fortsatt hadde utfordringer med forankring og etterlevelse av rammeverket.

Departementet har hatt fokus på oppfølging av forsvarlig forvaltning gjennom styringsdialogen med underliggende etater, spesielt Forsvaret. Det er på flere områder etablert retningslinjer og rutiner som bidrar til forbedret internkontroll i sektoren. Riksrevisjonens kontroll for 2013 viser likevel at det tross for det eksisterende rammeverket og etableringen av et omfattende opplegg for oppfølging av forsvarlig forvaltning på alle nivåer i etaten, fortsatt er utfordringer med deler av internkontrollen.

Riksrevisjonen har hatt følgende merknader til Forsvarsdepartementet for 2013:

- Svakheter ved tilgangsstyringen i sentrale forvaltningssystemer i Forsvaret.
- Svikt i kontrollen av bruk av overtid i forsvarssektoren.

Riksrevisjonen anbefaler at Forsvarsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- følge opp at det etableres tilfredsstillende tilgangskontroll som sikrer nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet i SAP og underliggende infrastruktur i Forsvaret
- sikre at det er etablert internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet i Forsvaret som baserer seg på anerkjente standarder for styringssystem for informasjonssikkerhet
- sikre at sentrale kontrollrutiner ved bruk av overtid i forsvarssektoren fungerer slik at arbeidsmiljøloven ikke blir brutt

7.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Forsvaret er en gjenganger blant de virksomhetene som har fått vesentlige merknader fra Riksrevisjonen. I en årrekke er det avdekket brudd på bevilgningsreglementet, avvik i materiellforvaltningen, anskaffelsesvirksomheten, regnskap og lønn mv. Komiteen har merket seg at rammeverket (regelverk, systemer og rutiner) etter hvert er blitt tilfredsstillende, men at det fremdeles er utfordringer med/ skorter på etterlevelsen.

Komiteen viser til at Riksrevisjonen for 2013 har gjennomført en tverrgående kontroll av overtid i Forsvarsdepartementet og alle virksomhetene i forsvarssektoren. Det er avdekket gjennomgående brudd på arbeidsmiljøloven. Mangelfull planlegging og styring av ressurser har ført til vedvarende bruk av overtid over flere år, og at dette i hovedsak er knyttet til de samme personene. Konsekvensene av bruddene på arbeidsmiljøloven er at vernegrensene brytes, overtid blir en fast ordning i strid med intensjonene i

loven og at kostnadene øker som følge av økt ressursbruk.

Komiteen har merket seg at statsråden ikke er tilfreds med de forholdene som er avdekket og at det er iverksatt tiltak for å følge opp Riksrevisjonens merknader, og at dette vil bli fulgt opp i styringsdialogen med etatene.

Komiteen har også merket seg at Forsvarsdepartementet har iverksatt en særskilt gjennomgang av Forsvarets rutiner på informasjonssikkerhetsområdet, herunder tilgangsstyringen i sentrale forvaltningssystemer som SAP.

8. Helse- og omsorgsdepartementet

8.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Helse- og omsorgsdepartementet viser 146 421 mill. kroner i utgifter og 3 418 mill. kroner i inntekter. 334 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for 12 virksomheter og 32 selskap. To av virksomhetene; Bioteknologinemnda og Pasientskadenemnda, har fått vesentlige merknader for 2013. Ingen av disse fikk merknader for årene 2009–2012.

Riksrevisjonen registrerer at det er en positiv utvikling i ventetid for erstatningssaker på pasientskadeområdet og at den totale saksbehandlingstiden er redusert fra 3,2 år til 2,9 år i løpet av 2013. Riksrevisjonen konstaterer at det er en betydelig reduksjon i saksbehandlingstiden hos Norsk pasientskadeerstatning, mens det fremdeles er en økning i saksbehandlingstiden hos Pasientskadenemnda.

Stortinget har understreket betydningen av informasjons- og kommunikasjonsteknologi som virkemiddel for måloppnåelse og bedre samhandling i helsetjenesten. Årets revisjon av Nødnett og de nasjonale helseregistrene viser at det er behov for at Helse- og omsorgsdepartementet tar en sterkere og tydeligere styringsrolle dersom målene skal nås.

Riksrevisjonen har følgende merknader under Helse- og omsorgsdepartementet for 2013:

- Svakheter i innføringen av Nødnett i helsetjenesten.
- Mangelfull styring av Nasjonalt helseregisterprosjekt.

Riksrevisjonen anbefaler at Helse- og omsorgsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- utforme en klarere strategi som ivaretar helsesektorens behov for data og telekommunikasjon, gitt begrensningene i Nødnett

- foreta nødvendige prioriteringer og avklaringer for at kvaliteten i de nasjonale registrene skal bli som forutsatt

8.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon av Helse- og omsorgsdepartementet og merker seg at ingen virksomheter under departementets ansvarsområde har fått vesentlige merknader for 2013.

Komiteen har merket seg at departementet har lyktes i å oppnå en reduksjon i samlet saksbehandlingstid for saker om pasientskadeerstatning; fra 3,2 år til 2,9 år gjennom året 2013. Fortsatt må likevel pasienter vente forholdsvis lenge før det fattes avgjørelser i saker om feilbehandling, og saksbehandlingstiden hos klageorganet; Pasientskadenemnda, er økende.

Komiteen viser til Riksrevisjonens merknader til innføringen av Nødnett i helsetjenesten, og deler bekymringen over at det kan oppstå problemer når datahastigheten i Nødnett er utilstrekkelig for helsesektorens behov for datatjenester og kommunikasjon. Komiteen deler Riksrevisjonens bekymring for at det er knyttet svakheter til funksjonalitet og kvalitet, som kan lede til at ambulanspersonell i noen tilfeller må bruke mobiltelefon ved innmelding av pasienter til akuttmottak, med bl.a. svekket vern for sensitive personopplysninger. Likeledes er det stilt spørsmål ved overføringsproblemer, spesielt når mobilnettet er overbelastet. Komiteen legger til grunn at Helsedirektoratet gis full innsikt i nødnett-kontrakten, for på den måten å få et mer komplett bilde av både funksjonalitetskrav og eventuelle avvik.

Komiteen vil i likhet med Riksrevisjonen understreke betydningen av at Helse- og omsorgsdepartementet dokumenterer kommunikasjonen med Justis- og beredskapsdepartementet, og forventer at departementet inntar en mer aktiv rolle overfor Justis- og beredskapsdepartementet, som er overordnet ansvarlig for å etablere et landsdekkende nødnett.

Komiteen har også merket seg spørsmålene knyttet til prosjektstyring, eierstyring og etatsstyring som må til for å sikre kvaliteten i de nasjonale registrene under Nasjonalt helseregisterprosjekt. Ifølge vurderingene må det arbeides med rutiner som sikrer sammenhengen mellom mål og resultater i prosjektene, felles, gjennomgående forståelse av hva datakvalitetsbegrepet hensiktsmessig bør inneholde, samt få oversikt over registre med overlappende informasjon.

Komiteen slutter seg til Riksrevisjonens kritikk og ser frem til departementets videre oppfølging av de ovennevnte saker, slik at forholdene bedres.

9. Justis- og beredskapsdepartementet

9.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Justis- og beredskapsdepartementet viser 31 725 mill. kroner i utgifter og 4 088 mill. kroner i inntekter. 862 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for 18 virksomheter. I tillegg er Domstoladministrasjonen underlagt justisministerens parlamentariske ansvarsområde overfor Stortinget. Politidirektoratet har fått vesentlige merknader for 2013. Direktoratet har fått merknader hvert år siden 2009.

Riksrevisjonen har tidligere år hatt kritiske merknader til styring, framdrift og kostnadsutvikling av nødnettprosjektets trinn 1. Årets revisjon av nødnettprosjektets trinn 2 viser at det er utfordringer knyttet til feilretting og avklaring for hvordan Nødnett skal brukes. Samtidig understreker Riksrevisjonen at det i trinn 2 er gjennomført flere tiltak som har ført til bedre styring, kontroll og samordning av prosjektet.

Riksrevisjonen har gjennom flere år påpekt svakheter ved avstemming av gebyrinntekter og mangelfulle rutiner for anskaffelser i politiet. Revisjonen for 2013 viser en forbedring sammenliknet med tidligere år, men det er fortsatt risiko knyttet til disse områdene. Riksrevisjonen er kjent med at Politidirektoratet har satt i gang flere større reform- og utviklingsarbeider innenfor blant annet ikt, ledelse og organisering. Både 22. juli-kommisjonens rapport og politianalysen er en del av grunnlaget for de strategiske utviklingsprosjektene i politiet.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Justis- og beredskapsdepartementet for 2013:

- Manglende enhetlig og helhetlig oppfølging av det kriminalitetsforebyggende arbeidet. Dette omfatter manglende styringsinformasjon fra departementet og svakheter i politidistriktenes ivaretagelse av det kriminalitetsforebyggende arbeidet.
- Svakheter ved arbeidet i kriminalomsorgen med tilbakeføring av de innsatte. Dette omfatter manglende kartlegginger og dokumentasjon i kriminalomsorgen, mange bostedsløse og mangelfull oppfølging av innsatte med rusproblemer og få som får arbeid og utdanning.
- Ikke tilstrekkelig sikring av Siviltforsvarets operative evne. Dette omfatter blant annet manglende bemanning, lav øvingsmengde, at Siviltforsvaret mangler nødvendig materiell og personlig utrustning.
- Fortsatt utfordringer med den offentlige kontrollen av vaktvirksomheten
- Svakheter ved fylkesmannsembetenes arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap.
- Fortsatt utfordringer med Nødnett.

Riksrevisjonen anbefaler at Justis- og beredskapsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- sørge for et mer samordnet, helhetlig og strukturert arbeid med kriminalitetsforebygging, blant annet sikre relevant styringsinformasjon
- sikre at kriminalomsorgen koordinerer og tilrettelegger for andre etater og tjenester, innfører et enhetlig og helhetlig kartleggingssystem og bedrer dokumentasjonen av de innsatte
- sikre et operativt sivilforsvar, blant annet sikre nødvendig bemanning, øvelser, kompetanse og utstyr, vurdere behovet for å utarbeide et nytt estimat for nyinvesteringer og etterslep og utarbeide en tidsplan for å ivareta Sivilforsvarets materiellbehov
- sikre at det raskt opprettes et sentralt elektronisk register over godkjente vaktforetak, og at det utarbeides nye sentrale krav til opplæring av vektere
- sikre at oppfølgingen av fylkesmannsembetene bidrar til at de fylkesvise ROS-analysene har tilstrekkelig kvalitet, og at analysene er oppdaterte og forankret hos regionale beredskapsaktører
- sørge for å forbedre Nødnett, slik at kritiske og alvorlige feil blir rettet

9.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementet har ansvar for 18 virksomheter, i tillegg til at Domstoladministrasjonen er underlagt justisministerens parlamentariske ansvarsområde.

Politidirektoratet har fått vesentlige merknader for 2013. Riksrevisjonen er kritisk til at departementet i for liten grad har sikret en enhetlig og helhetlig oppfølging av det kriminalitetsforebyggende arbeidet og at dette fører til at politidistriktene i for liten grad arbeider strukturert og systematisk med kriminalitetsforebygging. Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at forebygging er et av de viktigste tiltakene innenfor kriminalitetsbekjempelse, og at økt innsats på feltet vil ha stor samfunnsmessig effekt. Fordi departementet og direktoratet ikke har utarbeidet relevante resultatindikatorer, blir det opp til hvert enkelt politidistrikt om de vil prioritere kriminalitetsforebyggende arbeid. Som en følge av dette blir det vanskelig for departementet og direktoratet å vurdere hvordan arbeidet med kriminalitetsforebygging blir utført og prioritert.

Komiteen har merket seg at Politidirektoratet har satt i gang flere større reform- og utviklingsarbeider innenfor blant annet ikt, ledelse og organisering, og at både 22. juli-kommisjonens rapport og politianalysen er en del av de strategiske utviklingsprosjektene i politiet.

Komiteen har videre merket seg at Riksrevisjonen er bekymret for at innsatte i norske fengsler ikke får de tjenestene de har krav på, og at dette kan føre til at løslatte ikke tilbakeføres til samfunnet i tråd med intensjonen i Innst. S. nr. 169 (2008–2009). Riksrevisjonen viser til at flere departementer har ansvar for å sikre bolig, helsehjelp, arbeid eller utdanning, men at Justis- og beredskapsdepartementet har et overordnet ansvar for å samordne innsatsen slik at færre lovbrøyttere begår kriminelle handlinger etter endt soning.

Komiteen viser videre til de øvrige merkningene fra Riksrevisjonen og vil understreke behovet for at Riksrevisjonens anbefalinger følges opp av Justis- og beredskapsdepartementet.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

10. Kommunal- og regionaldepartementet

10.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Kommunal- og regionaldepartementet viser 176 319 mill. kroner i utgifter og 13 152 mill. kroner i inntekter. 834 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for fire virksomheter og ett selskap. Ingen av disse har fått vesentlige merknader for 2013.

Riksrevisjonen tok i Dokument 1 (2013–2014) opp Kommunal- og regionaldepartementets mangelfulle oppfølging av bostøtte som forvaltes av Husbanken. Departementet ble blant annet anbefalt å følge opp at Husbanken etablerer kontroller som sikrer at bostøtte bare blir utbetalt til de som har krav på det. Husbanken har høsten 2013 gjennomført en etterkontroll av mottagere av bostøtte etter at Stortinget vedtok nye regler. Resultatet ble at over 3 300 husstander fikk varsel om at de må tilbakebetale for mye utbetalt bostøtte. Kommunal- og moderniseringsdepartementet viser i tildelingsbrev til Husbanken for 2014 til at departementet vil vurdere å benytte opplysninger om bostøttemottagere fra andre statsetater, som Nav, og vil trekke Husbanken inn i dette arbeidet. Riksrevisjonen er tilfreds med oppfølgingen fra både Husbankens og departementets side, og har merket seg at inntektsgrensen for når for mye utbetalt bostøtte skal tilbakebetales, er satt ned.

Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til Kommunal- og regionaldepartementet for 2013.

10.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementet har ansvar for fire virksomheter og ett selskap, og at ingen av disse har fått vesentlige merknader for 2013.

Komiteen er i likhet med Riksrevisjonen tilfreds med at departementet og Husbanken har fulgt opp Riksrevisjonens anmerkninger fra 2012 om manglende oppfølging av bostøtte.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

11. Kulturdepartementet

11.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Kulturdepartementet viser 9 759 mill. kroner i utgifter og 912 mill. kroner i inntekter. 165 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for 13 virksomheter og ti selskaper. Arkivverket, Nasjonalbiblioteket og Språkrådet har fått vesentlige merknader for 2013. Både Arkivverket og Språkrådet fikk merknader også i 2012.

Riksrevisjonen har siden 2006 tatt opp at det er svakheter ved risikostyringen på departementets ansvarsområde. Manglende risikostyring kan redusere måloppnåelsen og føre til lite effektiv bruk av statlige midler. Kontroll- og konstitusjonskomiteen fant det kritikkverdig at risikostyringen hadde mangler i 2012. Årets revisjon viser at Språkrådet fortsatt ikke har tatt i bruk risikostyring, og at Arkivverkets risikostyring bare delvis var på plass før årsskiftet 2013.

Riksrevisjonen har tidligere kritisert Kulturdepartementet for svakheter i resultatrapporteringen til Stortinget. Riksrevisjonen ser positivt på at departementet har satt i gang et utviklingsarbeid med sikte på bedre sammenheng mellom mål og rapportering som skal presenteres for Stortinget i budsjettproposisjonen for 2015.

Riksrevisjonen har tidligere også kritisert at regnskapsføringen av utgifter og inntekter ved oppdragsvirksomhet har vært i strid med bevilgningsreglementet. Revisjonen viser at det fortsatt er feil på dette området.

Svakheter i tilskuddsforvaltningen på departementets ansvarsområde er gjennom årene tatt opp flere ganger. Årets revisjon av stipendordningene arbeidsstipend og garantiinntekt viser at det er enkelte uklarheter med hensyn til hvordan forskriften for Statens kunstnerstipend forstås og praktiseres. Det gjelder blant annet krav til yrkesaktivitet for garantiinntektsmottakere som samtidig mottar uførepensjon, og i hvilket omfang arbeidsstipendmottakere kan ha annet arbeid samtidig med stipendet. Revisjonen viser også enkelte svakheter i internkontrollen rundt tildeling og oppfølging av stipender. Årets revisjon har også omfattet Kulturdepartementets forvaltning av tilskudd til Det nasjonale museumsnettverket og har særlig vært rettet mot bevaring og sikring av samlingene. Siden museene i

Det nasjonale museumsnettverket ikke er statlige virksomheter, har departementet og Norsk kulturråd ingen instruksjonsmyndighet overfor museene. Den statlige styringen vil måtte balansere mellom statens legitime rett til å stille vilkår for bruk av tilskuddsmidler og hensynet til museenes autonomi, blant annet eiernes ansvar for ansvarlig drift. Norsk kulturråd har de siste årene styrket arbeidet på området. Konsekvensen er blant annet bedre informasjon om museenes samlingsforvaltning, både om utviklingen på området og i rapporteringen til Stortinget.

Riksrevisjonen har følgende merknad for Kulturdepartementet for 2013:

- Svakheter ved informasjonssikkerheten i Arkivverket og Nasjonalbiblioteket.

Riksrevisjonen anbefaler at Kulturdepartementet vurderer følgende tiltak:

- sikre at Arkivverket og Nasjonalbiblioteket gjennomfører tiltak for å få sikkerheten i informasjonssystemene opp på et nivå som minst svarer med anbefalt standard for administrasjon av informasjonssikkerhet i offentlig sektor

11.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til Riksrevisjonens revisjon og kontroll av Kulturdepartementet og dets underliggende virksomheter for 2013.

Komiteen merker seg at Arkivverket, Nasjonalbiblioteket og Språkrådet har fått vesentlige merknader for 2013.

Komiteen har også merket seg at Riksrevisjonen siden 2006 har tatt opp at det er svakheter ved risikostyringen på departementets ansvarsområde. Årets revisjon viser at risikostyring fortsatt ikke er tatt i bruk hos Språkrådet, til tross for at komiteen i tilknytning til fjorårets revisjon fant det kritikkverdig at det var mangler i risikostyringen i departementets virksomheter. Komiteen finner dette lite tilfredsstillende.

Komiteen noterer seg også at det avdekkes enkelte uklarheter med hensyn til hvordan forskriften for Statens kunstnerstipend forstås og praktiseres.

Komiteen anser digitalisering som et vesentlig ledd i tilgjengeliggjøring og vern av kulturarv og kulturminner. Det er dermed positivt at Nasjonalmuseet og Arkivverket har kommet langt i dette arbeidet, men samtidig negativt at nevnte etater ikke etterlever ønsket standard for administrasjon av informasjonssikkerhet i offentlig sektor.

Komiteen er tilfreds med at statsråden påpeker at hun vil sikre at de påpekte forholdene knyttet til informasjonssikkerhet blir brakt i orden.

12. Kunnskapsdepartementet

12.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Kunnskapsdepartementet viser 76 752 mill. kroner i utgifter og 14 048 mill. kroner i inntekter. 506 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for 13 virksomheter, åtte universiteter, 28 høyskoler, fem fond og 58 selskaper. De nasjonale forskningsetiske komiteene og Høgskolen i Nesna har fått vesentlige merknader for 2013. Ingen av disse fikk merknader for årene 2009–2012.

Kvaliteten på regnskapene til Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter har de seneste årene hatt en positiv utvikling. Dette gjenspeiles i færre saker der Riksrevisjonen har hatt vesentlige merknader til de avlagte regnskapene. Departementet har vært pådriver blant annet ved å følge opp revisjonens merknader til virksomhetene, noe som har bidratt til at vesentlige avvik har blitt lukket. Virksomhetene har imidlertid fortsatt mangler ved internkontroll og etterlevelse av viktige regelverk innen lønn og bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet.

Lønn er gjennomgående den vesentligste kostnaden for virksomhetene under Kunnskapsdepartementet. Flere av virksomhetene har ikke etablert tilfredsstillende internkontroll på dette området. Dette øker risikoen for at virksomhetene har avvik fra regelverket, foretar mangelfull innberetning til skattemyndighetene eller utbetaler lønn på feil grunnlag.

Etterlevelse av regelverket for bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet har vært utfordrende for universitets- og høyskolesektoren over flere år. Utfordringene er fortsatt størst når det gjelder tilstrekkelig kostnadsbelastning og klassifisering av prosjekter, der mange virksomheter fremdeles ikke har etablert tilstrekkelig internkontroll og rutiner for å unngå avvik fra regelverket. Kontroll- og konstitusjonskomiteen uttaler i likhet med Riksrevisjonen at de største utfordringene gjelder korrekt klassifisering av prosjekter og tilstrekkelig belastning av kostnader, og komiteen ber om at dette arbeidet blir prioritert.

Riksrevisjonen har fulgt utviklingen av moderniseringsprosjektet i Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen) siden 2006. På det tidspunktet ble det besluttet å avslutte det opprinnelige prosjektet og terminere kontrakten med daværende leverandør. Ved oppstart av nytt prosjekt i 2008 påla departementet Lånekassen å styre etter en målprioritering med kostnader og kvalitet foran tid. Prosjektavslutningen er forskjøvet flere ganger, og departementet har uttalt at dette ikke er optimalt. Kostnadsrammen på ca. 745 mill. kroner er holdt. Riksrevisjonen har gjennomført en kontroll av prosjektets styring og departementets oppfølging. Det er ikke avdekket vesentlige svakheter, feil eller mangler.

I forbindelse med revisjonen av private skoler for 2010 reiste Riksrevisjonen spørsmål ved om disse skolene burde komme inn under lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven). Bakgrunnen for dette var at minimum 85 prosent av de private skolenes inntekter er tilskudd fra staten, og at skolene utfører viktige samfunnsoppgaver. Riksrevisjonen ba Kunnskapsdepartementet ta opp saken med regelverksforvalter, som var Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet. Blant annet som følge av svar fra regelverksforvalter i desember 2012 har departementet påbegynt et omfattende lovarbeid med å endre regelverket for private skoler. I den forbindelse vil departementet gjennomgå gjeldende rett for anskaffelsesregelverket og private skoler og vurdere hvilke konsekvenser regelverket har for slike skoler. Forslagene til lovendringer i lov om private skolar med rett til statstilskot (privatskoleloven) vil bli fremmet som proposisjon for Stortinget våren 2015.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Kunnskapsdepartementet for 2013:

- Svakheter i departementets interne styring.
- Svakheter i departementets etatsstyring.
- Mangelfull styring og oppfølging av nasjonale sentre.
- Mangelfull oppfølging av tilskudd til private høyskoler og private fagskoler.

Riksrevisjonen anbefaler at Kunnskapsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- implementere tilstrekkelig dokumenterte systemer, internkontroll og rutiner som sikrer tilfredsstillende intern styring i departementet
- etablere gode styringsparametere på barnehage- og grunnopplæringsområdet for å bedre departementets evne til å foreta gode vurderinger av måloppnåelse
- sikre at Utdanningsdirektoratet utvikler målbare kriterier og styringsparametere for de nasjonale sentrene
- følge opp at de ubrukte midlene til de nasjonale sentrene reduseres og at framtidige tilleggsbevillinger tilpasses sentrenes aktivitet
- sikre at regelverket for tilskuddsforvaltning etterleves, slik at departementet blant annet blir i bedre stand til å vurdere måloppnåelse
- vurdere et krav om at også private fagskoler må rapportere inn transaksjoner med nærstående

12.2 Komiteens merknader

Komiteen har merket seg at regnskapskvaliteten til Kunnskapsdepartementets underliggende virksomheter er blitt bedret de siste årene, men at flere av virksomhetene fortsatt har mangler ved internkon-

troll og etterlevelse av viktige bestemmelser for lønn og oppdragsfinansiert aktivitet. Dette øker risikoen for avvik, herunder feilutbetalinger. Det er som tidligere fortsatt problemer med korrekt klassifisering og kostnadsbelastning innen bidrags- og oppdragsfinansierte prosjekter, og komiteen vil igjen understreke betydningen av at forbedringer finner sted.

Komiteen vil uttrykke bekymring over at Riksrevisjonen mener å ha funnet svakheter i departementets interne styring og etatsstyring, herunder mangelfull styring og oppfølging av de nasjonale sentrene og i tilskuddsforvaltningen til private høyskoler og fagskoler.

Mer konkret har komiteen merket seg at Riksrevisjonen anser det alvorlig at Kunnskapsdepartementet i Prop. 1 S har vurdert måloppnåelsen ved de ni nasjonale sentrene som høy, når rapporteringen i stor grad er tiltaks- og oppgavebasert og derfor ikke sier noe om måloppnåelsen. Det blir dermed svak sammenheng mellom styringssignalene gitt som målsettinger i oppdragsbrevene, og hva det rapporteres om.

Komiteen registrerer Riksrevisjonens kritikk av at de nasjonale sentrene har bygget opp 90 mill. kroner i ubrukte midler som er gitt for tilleggsoppdrag, og antar at siden kritikken fremhever manglende gjennomføringskapasitet, må det skyldes at prosjektene ikke gjennomføres etter tidsplanen. Komiteen antar videre at dersom forklaringen alternativt hadde vært overbudsjettering, ville dette vært fremhevet som en årsak.

Komiteen stiller seg undrende til, på bakgrunn av det foregående resonnement, at departementet må legge en plan for alternativ anvendelse i form av nye tilleggsoppdrag av lavere prioritet, når ubrukte midler er akkumulert på grunn av manglende gjennomføring. Komiteen vil finne det prinsipielt riktigere at midler stilt til rådighet til et prosjekt som ikke gjennomføres etter forutsetningene, trekkes inn til ny fordeling etter bevisst prioritering. Komiteen finner i den forbindelse Riksrevisjonens anbefaling om de ubrukte midlene lite dekkende for problemet slik det er beskrevet i rapporten. Komiteen hadde gjerne sett at integrering av prosjektstyringsverktøy med sentrenes øvrige budsjett- og økonomistyring, blir vurdert.

Komiteen viser til at det også rettes kritikk for mangelfull oppfølging av tilskuddene til private høyskoler og fagskoler, og at tilskuddsordningene ikke har vært evaluert de ti siste årene, slik regelverket krever. Komiteen er kjent med at dette arbeidet nå er igangsatt ved utredning av regelverk og tilsyn i regi av en ekspertgruppe.

Komiteen har videre merket seg at departementet uansett eierskap ser ut til å ha akseptert mangelfull rapportering, herunder regnskapsinformasjon

og opplysninger om frafall, og det dermed ikke får tilstrekkelig grunnlag for å vurdere måloppnåelsen.

Komiteen vil fremheve betydningen av at det etableres tilstrekkelig dokumentasjonsrutiner som sikrer internkontroll og styring som ledd i realiseringen av målene for feltet.

Avslutningsvis vil komiteen uttrykke en forventning om at svakhetene som er beskrevet i rapporten om departementets etatsstyring, utbedres. Likeledes legger komiteen til grunn at det vil finne sted en tettere oppfølging av nasjonale sentre, og tilsyn med og evaluering av tilskuddsordningene til private høyskoler og fagskoler. For øvrig tar komiteen statsrådets omtale av de initiativer som er tatt, til orientering.

13. Landbruks- og matdepartementet

13.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Landbruks- og matdepartementet viser 17 206 mill. kroner i utgifter og 618 mill. kroner i inntekter. 294 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for syv virksomheter og fem selskaper. Mattilsynet og Veterinærinstituttet har fått vesentlige merknader for 2013. Disse fikk ikke merknader for årene 2009–2012.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen behandlet i Innst. 103 S (2012–2013) Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark. Komiteen forventet at Landbruks- og matdepartementet operasjonaliserte målene om økonomisk og økologisk bærekraftig reindrift ved å følge opp de distriktene som har et for høyt reintall, og at det ble fastsatt frister for å utarbeide reduksjonsplaner. Bruksregler for alle distrikter og frister for reintallsreduksjon skulle vært ferdigstilt sommeren 2012. Statens reindriftsforvaltning rapporterer for 2013 at bruksregler for distrikter i Vest-Finnmark fremdeles ikke er godkjent. Det rapporteres at reintallet i Vest-Finnmark i stedet for å ha gått ned, har økt med om lag 1 000 dyr fra 2010/2011 til 2012/2013. Foreløpige slaktetall for sesongen 2013/2014 viser at uttaket av slaktedyr samlet sett ikke er tilstrekkelig til å følge opp gitte reduksjonsvedtak.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Landbruks- og matdepartementet for 2013:

- Vesentlige mangler ved forvaltningen av produksjonstilskudd på landbruksområdet.
- Mangelfullt regnskapsavlegg i Veterinærinstituttet.

Riksrevisjonen anbefaler at Landbruks- og matdepartementet vurderer følgende tiltak:

- iverksette egnede tiltak som kan forbedre forvaltningsregimet for produksjonstilskudd på landbruksområdet for å sikre tilfredsstillende kontroll, særlig på kommunenivå
- følge tettere opp at de tiltak departementet pålegger aktørene, blir etterlevd
- gjennomføre evalueringer for å sikre at forvaltningssystemene fungerer

13.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at kontroll- og konstitusjonskomiteen ved behandling av Riksrevisjonens undersøkelse av bærekraftig reindrift i Finnmark, uttalte i Innst. 103 S (2012–2013) at antall rein var for høyt, og at det ble fastsatt frister for å utarbeide reduksjonsplaner. Komiteen konstaterer at slike planer ikke foreligger, selv om de skulle vært ferdigstilt sommeren 2012. I stedet for at reintallet skulle gå ned, har det i Vest-Finnmark gått opp med om lag 1 000 dyr fra 2012 til 2013. Dette er stikk i strid med Stortingets forutsetninger.

Komiteen forventer at departementet aktivt følger opp overfor Statens reindriftsforvaltning og fylkesmennene, slik at Stortingets tidligere vedtak blir fulgt opp, og at departementet vurderer sanksjoner overfor de reiene som ikke følger opp vedtakene.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen har avdekket store svakheter i etterlevelsen av fastsatte rutiner for oppfølging og kontroll av tilskuddsforvaltningen. Konsekvensen er at det årlig utbetales 9 milliarder kroner uten tilstrekkelig sikkerhet for at utbetalingene skjer i henhold til vedtatte rammer og aktuelt regelverk.

Komiteen er enig med departementet i at det ikke er akseptabelt å la være å kontrollere tilskuddsmottakerne fordi regelverket er komplisert, eller fordi kontrollørene føler ubehag med å gjennomføre kontroll på grunn av nærhet til søkerne.

Komiteen forventer at de tiltak som er iverksatt de senere år vil gi resultater, og at departementet og Landbruksdirektoratet aktivt følger opp og arbeider målrettet med ytterligere forbedringstiltak om det blir nødvendig.

Komiteen har for øvrig merket seg at det er utarbeidet to versjoner av årsregnskaper til Veterinærinstituttet, og at det sist utarbeidede regnskapet ikke er endelig styregodkjent etter kravene i tildelingsbrevet, med den følge at Riksrevisjonen ikke kan uttale seg om regnskapet. Komiteen forventer at dette blir ordnet opp i.

14. Miljøverndepartementet

14.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Miljøverndepartementet viser 5 449 mill. kroner i utgifter og 2 459 mill. kroner i inntekter. 546 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for fem virksomheter og tre fond. Norsk kulturminnefond og Riksantikvaren har fått vesentlige merknader for 2013. Norsk kulturminnefond fikk merknader også i 2011, og Riksantikvaren i 2012.

Riksrevisjonen har siden 2008 påpekt at virksomhetene under Miljøverndepartementet ikke har implementert risikostyring etter bestemmelsene. Manglende risikostyring kan påvirke måloppnåelsen for miljøsektoren, noe som igjen kan redusere evnen til å gjennomføre den vedtatte politikk. Senest i 2012 ble Stortinget informert om manglende oppfølging fra departementets side. Kontroll- og konstitusjonskomiteen mente at resultatet ikke var oppløftende og ba om at Riksrevisjonens anbefaling på dette området ble fulgt.

Årets revisjon viser at det fortsatt er store svakheter i risikostyringen på departementets ansvarsområde, i og med at virksomhetene fortsatt ikke har implementert et fullstendig system for risikovurderinger i tråd med bestemmelser om økonomistyring i staten. Uklare styringssignaler fra tildelingsbrev og etatsstyringsmøter har bidratt til at departementet ikke har fått på plass en helhetlig risikostyring. Departementet besluttet i 2012 at risikoanalyser skal være tema i etatsstyringsmøtene med virksomhetene. Revisjonen av de underliggende virksomhetene viser at dette i svært liten grad er fulgt opp i 2013.

I tildelingsbrevet for 2014 uttrykker departementet klarere forventninger det har til implementering av risikostyring i virksomhetene. Riksrevisjonen forventer at departementet følger opp at dette blir gjennomført.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Miljøverndepartementet for 2013:

- Manglende overføring av bevilgning til Norsk kulturminnefond.
- Manglende avklaring av finansielt rammeverk for utarbeidelse av årsregnskap for Norsk kulturminnefond.

Riksrevisjonen anbefaler at Klima- og miljødepartementet vurderer følgende tiltak:

- avklare og vedta rammebetingelser for regnskapsføringen til Norsk kulturminnefond, samt sikre årlige overføringer til Norsk kulturminnefond

14.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen har vesentlige merknader til to virksomheter på Miljøverndepartementets område; Norsk kulturminnefond og Riksantikvaren, og to merknader til departementets styring.

Komiteen merker seg at Riksrevisjonen påpeker at det fortsatt er mangler ved departementets risikostyring. Dette kan påvirke måloppnåelsen på miljøfeltet og muligheten til å gjennomføre vedtatt politikk. Dette er forhold som er påpekt gjentatte ganger.

Komiteen merker seg at bevilgningen til Norsk kulturminnefond for budsjettåret 2013 ikke ble overført fondet. Komiteen legger til grunn at departementet nå har bedret sine rutiner på dette området.

Komiteen påpeker videre viktigheten av at departementet får på plass et finansielt rammeverk for utarbeidelse av årsregnskap for Norsk kulturminnefond, slik at man sikrer god forvaltning av offentlige midler.

Komiteen merker seg departementets oppfølging av Riksrevisjonens merknader og legger til grunn at dette gjennomføres slik at forholdene påpekt av Riksrevisjonen, rettes opp i 2014.

15. Nærings- og handelsdepartementet

15.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Nærings- og handelsdepartementet viser 79 619 mill. kroner i utgifter og 72 913 mill. kroner i inntekter. 1 093 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for ti virksomheter og 24 selskaper. Brønnøysundregistrene og Garantiinstituttet for eksportkreditt har fått vesentlige merknader for 2013. Garantiinstituttet for eksportkreditt fikk merknader også for 2011 og 2012.

Riksrevisjonen har hatt vesentlige merknader til Nærings- og handelsdepartementets oppfølging av Altinn i 2011 og 2012. I 2012 anbefalte Riksrevisjonen blant annet departementet å være en pådriver for å koordinere tjenesteeiere, for å sikre mulige effektiviserings- og samordningsgevinster i henhold til mandatet for Altinn.

Den nye strategien for Altinn fra 2012 bygger på innspill fra tjenesteeiere om konkrete behov angående videreutvikling av Altinn-plattformen. Flere utfordringer er tatt opp, blant annet behovet for å samordne Altinns sikkerhetsnivå ved pålogging på Altinn-plattformen. Dette gjelder for eksempel helsesektoren, som utveksler sensitiv informasjon med strenge krav til personvern. Det er ikke dokumentert at departementet har fulgt opp de innrapporterte behovene for videreutvikling, verken med berørte

departementer, Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) eller i styringsdialogen med Brønnøysundregistrene.

Altinn-satsingen er ment å gi betydelige effektiviseringsgevinster for både privat og offentlig sektor. Det er ikke etablert et system som sikrer tilfredsstillende rapportering av gevinster fra Altinns tjenesteeiere.

Riksrevisjonen konstaterer at det fremdeles er uklart hvordan tverrsektorielle samordningsoppgaver, blant annet oppfølging av gevinstrealiseringen, følges opp av departementet.

Riksrevisjonen har hatt følgende merknader til Nærings- og handelsdepartementet for 2013:

- Manglende oppfølging av ikt-sikkerhet i Brønnøysundregistrene

Riksrevisjonen anbefaler at Nærings- og fiskeridepartementet vurderer følgende tiltak:

- sikre at Brønnøysundregistrene etablerer tilfredsstillende informasjonssikkerhet
- følge opp at Brønnøysundregistrene har en tilfredsstillende internkontroll

15.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at departementet har ansvar for ti virksomheter og 24 selskaper. Brønnøysundregistrene og Garantiinstituttet for eksportkreditt har fått vesentlige merknader for 2013.

Komiteen har merket seg at Riksrevisjonen er kritisk til at departementet ikke har forsikret seg om at det er iverksatt tiltak for å styrke ikt-sikkerheten i Brønnøysundregistrene, og mener det er alvorlig at informasjonssikkerhet og internkontroll ikke er fulgt opp. Komiteen er enig med Riksrevisjonen i at oppfølging er avgjørende for at svakheter blir identifisert og utbedret, og at Riksrevisjonens anbefaling om å sikre dette følges opp.

Komiteen har ellers merket seg at det er uklarheter når det gjelder departementets oppfølging av Riksrevisjonens vesentlige merknader til Altinn i både 2011 og 2012, og ber om at dette følges opp.

Komiteen har ingen ytterligere merknader.

16. Olje- og energidepartementet

16.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Olje- og energidepartementet viser 50 116 mill. kroner i utgifter og 175 552 mill. kroner i inntekter. 206 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for seks virksomheter og tre selskaper. Oljedirektoratet har fått vesentlige

merknader for 2013. Direktoratet fikk ikke merknader for årene 2009–2012.

Riksrevisjonen har de senere årene vært kritisk til manglende struktur i Prop. 1 S fra Olje- og energidepartementet og manglende fastsettelse av overordnede mål og styringsparametere med tilhørende krav til rapportering i tildelingsbrevene. Et styringsprosjekt som departementet satte i gang høsten 2012 har resultert i styringsparametere og tydeligere krav til rapportering i tildelingsbrevene. Riksrevisjonen vil følge resultatet av departementets arbeid i neste års revisjon.

Riksrevisjonen har følgende merknad til Olje- og energidepartementet for 2013:

- Svakheter ved informasjonssikkerheten i Oljedirektoratet

Riksrevisjonen anbefaler at Olje- og energidepartementet vurderer følgende tiltak:

- sikre en tett og regelmessig oppfølging av Oljedirektoratets arbeid med informasjonssikkerhet
- følge opp at informasjonssikkerheten i Diskos blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte

16.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at én virksomhet under Olje- og energidepartementet har fått vesentlige merknader for 2013; Oljedirektoratet. Merknaden gjelder svakheter ved informasjonssikkerheten i direktoratet. Riksrevisjonen har ikke hatt merknader til direktoratets virksomhet i perioden 2009–2012.

Riksrevisjonens kritikk går særlig på at Oljedirektoratet ikke har implementert et styringssystem for informasjonssikkerhet, til tross for at dette har vært et krav i tildelingsbrevene siden 2011. Komiteen ser alvorlig på at den nasjonale lagringsbanken for lete- og utvinningsrelatert informasjon ikke er bedre sikret. Det kommer frem at databasen, som inneholder store mengder digitale data på vegne av oljeselskaper og det offentlige, ikke har vært forsvarlig sikret. Dette er data som vurderes som svært sensitive og verdifulle. Komiteen merker seg at Riksrevisjonen kritiserer departementet for at de ikke har fulgt opp dette bedre i styringsdialogen. Komiteen er enig i kritikken, og forventer at det nå gjennomføres tiltak som sikrer at direktoratet implementerer nødvendig styringssystem for å sikre databasen for petroleumsdata. Komiteen ber om at Riksrevisjonen følger med på denne saken videre.

Komiteen har for øvrig merket seg at Riksrevisjonen de senere årene har vært kritisk til strukturen i departementets budsjettproposisjon, og til manglende fastsettelse av overordnede mål og styringsparametere i tildelingsbrevene til tilknyttede

virksomheter. Komiteen er tilfreds med at Riksrevisjonen nå melder at departementet har satt i verk tiltak for å rette opp dette.

17. Samferdselsdepartementet

17.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Samferdselsdepartementet viser 50 980 mill. kroner i utgifter og 3 747 mill. kroner i inntekter. 699 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for seks virksomheter og seks selskaper. Jernbaneverket og Statens vegvesen har fått vesentlige merknader for 2013. Jernbaneverket har fått merknader hvert år siden 2009. Statens vegvesen fikk merknader for 2009, 2010 og 2012.

Riksrevisjonen har tidligere år pekt på svakheter i måten Jernbaneverket har innrettet sitt regnskap på og registrerer at det 2013 har gjennomført store forbedringer, blant annet at fem regnskaper for forskjellige deler av virksomheten er slått sammen til ett i regnskapssystemet Agresso. Riksrevisjonen ser positivt på utviklingen, men Jernbaneverket må fortsatt ha særlig oppmerksomhet på regnskapsrapporteringen.

Riksrevisjonen hadde i 2012 merknad om svakheter ved Statens vegvesens arbeid med samfunnsikkerhet og beredskap. Det ble spesielt lagt vekt på mangelfull gjennomføring av øvelser, risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS-analyser), samordnede beredskapsplaner og mangelfulle kommunikasjonsløsninger for kriser på veinettet. Også revisjonen av 2013 viser at Statens vegvesens beredskap ikke er i samsvar med det som overordnet strategi fra Samferdselsdepartementet angir om læring, rapportering og samhandling ved mindre og større uforutsette hendelser.

Riksrevisjonen har følgende merknader til Samferdselsdepartementet for 2013:

- Mindreforbruk av bevilgning til miljøvennlig transport og rassikring på fylkesveger.
- Merforbruk av bevilgning til riksveginvesteringer og kjøp av riksvegfergetjenester.
- Manglende styring av Autosys-prosjektet.
- Kostnadsoverskridelser av konsulentanskaffelser i Statens vegvesen.
- Svak informasjonssikkerhet i Jernbaneverket.

Riksrevisjonen anbefaler at Samferdselsdepartementet vurderer følgende tiltak:

- påse at aktivitetene det enkelte regnskapsår tilpasses budsjettet, slik at kravet til realistisk budsjettering oppfylles

- iverksette tettere oppfølging av Autosys-prosjektet for å sikre at rapportering skjer i tråd med kravene i tildelingsbrevet, og at det utøves risikostyring for at risiko som truer måloppnåelsen, kan identifiseres tidlig og tiltak kan iverksettes
- sikre at Statens vegvesen har bedre oppfølging av planlegging og gjennomføring av konsulentanskaffelser
- etablere en tettere og mer regelmessig oppfølging av Jernbaneverkets arbeid med informasjonssikkerhet

17.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at to virksomheter under Samferdselsdepartementet har fått vesentlige merknader for 2013; Jernbaneverket og Statens vegvesen. Jernbaneverket har fått merknader hvert år siden 2009, og Statens vegvesen fikk merknader i 2009, 2010 og 2012.

Komiteen merker seg at om lag 60 prosent av bevilgningen til miljøvennlig transport, forvaltet av Transnova, var ubenyttet ved utgangen av 2013. Dette utgjorde 111,8 mill. kroner, og komiteen finner det uheldig at det har vært mindreforbruk på denne posten også tidligere år. Også når det gjelder bevilgningen til rassikring på fylkesveger, var det et mindreforbruk i 2013; på 34 prosent. Komiteen finner det uheldig at midlene ikke blir tatt i bruk til disse viktige formålene, og i tråd med Stortingets forutsetninger. Komiteen ber om at dette følges opp i tiden fremover.

Revisjonen viser at det er varslet store kostnads-overskridelser og forsinkelser i Autosys-prosjektet – det nye kjøretøy- og førerkortregisteret. Komiteen er kjent med at prosjektet fikk kritiske merknader av Riksrevisjonen i 2008, og at det den gang ble uttalt at departementet burde hatt en bedre oppfølging. Etter komiteens oppfatning er det svært uheldig at det ikke er tatt tilstrekkelig lærdom av forrige versjon av prosjektet, og at de samme feilene nå ser ut til å gjenta seg. Prosjektet skal etter planen være ferdig i 2016, og komiteen legger til grunn at departementet sørger for at Statens vegvesen styrer prosjektet på en forsvarlig måte.

Komiteen viser videre til at Riksrevisjonen har kontrollert 70 konsulentkontrakter inngått av Statens vegvesen. Komiteen finner det foruroligende at det er avdekket store overskridelser, som kan summere seg opp til 1,18 mrd. kroner totalt. Riksrevisjonen antyder at kostnadsoverskridelsene tyder på at forutsetningene som legges til grunn for utlysning av konsulentanskaffelser, ikke er realistiske.

Informasjonssikkerheten i Jernbaneverket har flere ganger blitt kritisert, og blir det også etter revisjonen for 2013. Det kommer frem at Jernbaneverket ikke har iverksatt et styringssystem for informasjons-

sikkerhet, og at det heller ikke er planer om å gjøre det – til tross for merknader også tidligere år. Komiteen forutsetter at departementet følger Riksrevisjonens anbefaling om å etablere en tettere og mer regelmessig oppfølging av Jernbaneverkets arbeid på dette området.

Både Jernbaneverket og Statens vegvesen er etater med stor aktivitet og ansvar for komplekse samfunnsområder. Det er viktig at disse virksomhetene styres best mulig, og komiteen har merket seg at departementet legger opp til tettere oppfølging på flere områder. Komiteen legger til grunn at departementet vurderer Riksrevisjonens anbefalinger i sitt videre arbeid med styring av disse to virksomhetene.

18. Utenriksdepartementet

18.1 Sammendrag

Regnskapet for 2013 for Utenriksdepartementet viser 35 865 mill. kroner i utgifter og 237 mill. kroner i inntekter. 1 753 mill. kroner er overført til neste år.

Departementet har ansvar for to virksomheter og ett selskap. Ingen av disse har fått vesentlige merknader for 2013, og heller ikke for perioden 2009–2012.

Riksrevisjonen har i Dokument 1 de siste ti årene hatt vesentlige merknader til Utenriksdepartementets tilskuddsforvaltning. Departementet har kontinuerlig iverksatt tiltak for å sikre bedre kvalitet på området. I 2013 har Riksrevisjonen revidert bistand til Liberia, Mali, Ghana og Sør-Sudan. Målet med revisjonen har vært å kontrollere om departementets forvaltning av tilskudd er i tråd med Stortingets vedtak og forutsetninger. Revisjonen viser at departementets tilskuddsforvaltning i de kontrollerte prosjektene i det alt vesentlige er tilfredsstillende, og at tildeling av tilskudd skjer til prioriterte formål. For noen av prosjektene er imidlertid risikovurderingene for generelle, og revisjonen viser også stor variasjon i omfanget av dokumentasjon. Departementet opplyser at det vil følge opp Riksrevisjonens merknader til de enkelte prosjektene.

I Dokument 1 (2013–2014) hadde Riksrevisjonen vesentlige merknader til Utenriksdepartementets forvaltning av tilskudd til miljø og bærekraftig utvikling, klima- og skogsatsingen. Riksrevisjonen påpekte at svakhetene i forvaltningen ble forsterket av en fragmentert ansvarsdeling i klima- og skogprosjektet internt i departementet, samt uklar fordeling av ansvaret mellom Utenriks- og Miljøverndepartementet. Utenriksdepartementet har i 2013 utarbeidet et nytt ordningsregelverk for klima- og skogsatsingen, og i Prop. 1 S (2013–2014) rapporterte departementet mer utfyllende om klima- og skogprosjektet enn tidligere. Fra 1. januar 2014 ble ansvaret for og forvaltningen av klima- og skogsatsingen samlet i Klima- og miljødepartementet, og dette departementet har

opplyst at det vil følge alle anbefalingene i Dokument 1 (2013–2014) om forvaltning av tilskudd til klima- og skogsatsingen.

Riksrevisjonen har ingen vesentlige merknader til Utenriksdepartementet for 2013.

18.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til at Riksrevisjonen over mange år har hatt vesentlige merknader til Utenriksdepartementets tilskuddsforvaltning. Komiteen er godt fornøyd med at kontinuerlige tiltak over mange år har gitt gode resultater, slik at tilskuddsforvaltningen i de kontrollerte prosjektene for 2013 i all hovedsak var god og at tildeling av tilskuddene er i tråd med Stortingets intensjoner.

Komiteen er for øvrig svært fornøyd med at verken Utenriksdepartementet eller underliggende virksomheter har fått vesentlige merknader for 2013.

19. Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 1 (2014–2015) – Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2013, unntatt kapittelet som gjelder Arbeids- og sosialdepartementet – vedlegges protokollen.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 18. desember 2014

Martin Kolberg

leder og ordf. for Statsministerens kontor,
Finansdepartementet, Kommunal- og
regionaldepartementet og Fornyings-,
administrasjons- og kirkedepartementet

Jette F. Christensen

ordf. for Justis- og
beredskapsdepartementet

Gunvor Eldegard

ordf. for Nærings- og handelsdepartementet
og Fiskeri- og kystdepartementet

Hans Fredrik Grøvan

ordf. for Arbeidsdepartementet

Rasmus Hansson

ordf. for Samferdselsdepartementet

Per Olaf Lundteigen

ordf. for Miljøverndepartementet

Abid Q. Raja

ordf. for Olje- og energidepartementet

Erik Skutle

ordf. for Kulturdepartementet

Kenneth Svendsen

ordf. for Barne-, likestillings- og
inkluderingsdepartementet og Landbruks- og
matdepartementet

Michael Tetzschner

ordf. for Helse- og omsorgsdepartementet
og Kunnskapsdepartementet

Helge Thorheim

ordf. for Forsvarsdepartementet og
Utenriksdepartementet

